

Mintha valami elindult volna...

A világ a glasgowi klímacsúcs lázában ég. Az október 30-i *Economist*nak ez van a címlapján, erről szól a leader és ez a Special Report témája. Ehhez kapcsolódik még az atomenergiáról, az üzemanyag-árakról és a napelemekről szóló írás. A 94 oldalas lapban 34 egész oldalas hirdetés jelent meg; ebből 22 a környezettel, a klímavédelemmel kapcsolatos. (A Mitsubishi pl. missziójának tekinti a Net zero megvalósítását; a Deloitte azzal reklámozza magát, hogy a dekarbonizációs folyamat óriási jövedelmeket fog produkálni, és minél hamarabb rámozdul valaki, annál többet fog nyerni.)

Az október 30-i *Spiegel* fő témája is a klímaváltozás. Címlapján az elsivatagosodó Föld. Fő témái: milyen károkat okoznak a fosszilis energiákat helyettesítő megújulók; a német ipar fatális nyersanyagfüggősége és a klímakonferencián majdan jelentkező négy akadály. A 142 oldalas Spiegel „hirdetéspolitikája” nem annyira zöld, mint az Economisté: 17 főoldalas hirdetéséből csak 5 kapcsolatos a környezettel és a klímával. Viszont cikkei közül hatnak közvetlenül vagy közvetve ez a témája: milyen klímavédelem várható a most alakuló koalíciótól; a klímavédelem morális feltételei; mik a globális klímapolitika konstrukciós hiányosságai; a marhatenyésztés éghajlatkárosító hatása; Boris Johnson politikájának klímavédelmi elemei; atomenergia.

Pályafutásom egyik fő területe a környezetpolitika és klímavédelem volt. A fontosabb elemzések általában kétféle konklúzióval zárultak:

- Nagy a baj, de még mindig nem késő, van lehetőség a cselekvésre.
- Olyan folyamatokat indítottunk el, amik visszafordíthatatlanok és öngerjesztők.

És persze komoly tudósok vallják, hogy a felmelegedés nem antropogén jellegű.

Bárhogy is van, az egyetlen elfogadható álláspont, hogy mindent meg kell tennünk a klímaváltozás ellen. A klímaszkeptikusokra pedig a UNEP régi álláspontja, a *precautionary principle* a válasz: ha valami tudományosan nem is 100 százalékgig bizonyított, de bekövetkezése hallatlanul nagy tragédiákat okozna, akkor is úgy kell eljárunk, mintha az lenne.

De mit veszthetünk azzal, ha kevesebbet autózunk és közlekedünk, kevesebb felesleges holmit vásárolunk, kevesebb műanyagot állítunk elő, lebontjuk a túlcentralizált struktúrákat és kevésbé irtjuk a természetet? – Nyugodtabb életet, több szabadidőt és egészségesebb környezetet nyerhetünk. Szóval nincs veszténivalónk! ***A környezet- és klímavédelem érdekében hozott intézkedések nem áldozatok. Ha nem fenyegetne a klímaváltozás veszélye, akkor is ugyanazt kellene tennünk.***

Bp, 2021. nov. 9.

(KK)